

Danmarks riges
grønne grundlov
- et debat oplæg

Introduktion til "Danmarks riges grønne grundlov"

Den 5. juni 2022 mødtes en snes mennesker på Himmelbjerggaarden til et første "Naturens Grundlovsmøde" med henblik på at diskutere: "... hvordan vi sammen kan tage de første skridt mod formuleringen af en Naturens Grundlov ...". Initiativet kom fra foreningen Earth Ways og Himmelbjerggaarden, og ideen var og er at etablere en tradition for et årligt Naturens Grundlovsmøde på Himmelbjerggaarden, som over tid kunne være med til at bane vejen for indførelsen af en Naturens Grundlov i Danmark.

Tre af mødets deltagere (Jeppe, Kåre og Jakob J) besluttede sig til at prøve at lave et første forslag til en naturens grundlov og præsentere det på Naturens Grundlovsmøde 5. juni 2023. Ideen var at holde sig tæt til teksten i den eksisterende grundlov og blot reviderede og tilføjede paragraffer.

Resultatet af de tre's arbejde er dette papir, som har fået titlen "Danmarks Riges Grønne Grundlov". Papiret er ikke færdigbearbejdet f.eks. juridisk og sprogligt, og skal først og fremmest ses som et oplæg til diskussion.

Papiret består af to dele:

Første del er på fem sider og har overskriften "*Menneskenes love og naturens orden – syv ændringer i Grundloven*". De er et introduktionspapir, som i et almindeligt sprog, forklarer både hvilke ændringer og tilføjelser til Grundloven, som foreslås, og giver begrundelserne for disse ændringer. Denne første del har henvisninger til de paragraffer i Grundloven, som ændringerne angår.

Anden del er på 20 sider og har overskriften "*Danmarks Riges Grundlov - harmoniseret med naturens orden på syv vigtige områder*." Denne tekst er selve Grundloven med de foreslåede ændringer markeret med blå skrift. Den er noget sværere at læse end første del.

De to papirer kan med fordel læses side om side, dvs. at man først læser om en foreslået ændring i introduktionspapiret, og derefter ser hvorledes den udmøntes i paragrafferne i selve Grundloven.

Mvh

Kåre Birk - lubbidesign@gmail.com

Jeppe Graugaard - jeppegraugaard@gmail.com

Jakob Jespersen - langevaa@yahoo.com

Menneskenes love og naturens orden

– syv ændringer i Grundloven

Der er et misforhold mellem den måde vi driver samfund på og den måde selve livsgrundlaget eller naturen fungerer på. En af de centrale grunde til dette er at selve fundamentet for lovgivningsarbejdet, dvs. Grundloven, er udviklet på et tidspunkt, hvor man ikke havde øje for relationen mellem samfund og natur. Det på tide at naturen og relationen mellem mennesket og naturen bliver en del af den danske grundlov.

Rundt omkring i verden som f.eks. Ecuador og Bolivia bliver naturens basale rettigheder skrevet i landes grundlove, men dette er endnu ikke sket i Danmark.

Vi foreslår ændringer på syv områder i den danske grundlov til en start. Dette er mere gennemgribende end det man har prøvet i andre grundlove.

De syv områder er:

1. Formål
2. Almenvellet
3. Ejendomsretten
4. Næringsfrihed
5. Frihedsrettigheder
6. Retsstatus
7. Styreform

For hvert af de syv områder er der nedenfor først en introduktionstekst, som forklarer hvad ændringen omfatter, og derefter en henvisning til det eller de steder i selve grundlovsteksten, hvor ændringerne eller tilføjelserne er lavet. Det er derfor en god ide at have en kopi af den reviderede grundlov ved hånden, når du læser dette papir.

Formål

Den danske grundlov har ikke nogen formålsparagraf eller præambel, som siger noget generelt om formålet eller baggrunden for grundloven. Formålet har ved oprettelsen synes indlysende: at få indført demokrati, retsbeskyttelse, frihedsrettigheder, ejendomsrettigheder osv. Alt sammen med det formål at gavne danskerne og udviklingen af en moderne suveræn nationalstat.

Formålet med rigets styring bør helt generelt være at bidrage til at Livet på Jorden trives, herunder alle mennesker og andre livsformer. Dette formål søger ikke kun er at varetage Danmarks riges interesser, men også at tilstræbe at have en positiv effekt for mennesker i *det større globale fællesskab*. Desuden er formålet ikke kun er at arten Homo sapiens skal trives, men at alle livsformer skal trives og trives sammen. Ligesom Danmark må forstå sig selv som et medlem af et globalt fællesskab af nationer, således må vi som mennesker forstå os selv som en del af *Livets store fællesskab*, som har sine egne spilleregler.

Denne nye formålsparagraf er § 1 i den ændrede tekst, og § 2 er en præcisering af, hvad der forstås ved Danmarks Rige.

Almenvellet

Grundloven sikrer beskyttelsen af den enkelt borgers friheds- og ejendomsrettigheder, der dog kan underlægges af hensynet til almenvellet, herunder f.eks. ekspropriation af jord til anlæg af infrastruktur. I den nye grundlov er det indlysende, at "det fælles bedste" ikke kun omfatter borgerne i Danmark men hele Livet i Danmark i al dets mangfoldighed af arter og økosystemer. Det fællesskab som Folketinget skal

arbejde for, er et fællesskab af livsformer i Danmark. Det er en væsentlig ændring, og for at dette skal blive husket, har vi indført ordet bioalmenvellet og bruger det 11 gange i den nye grundlovstekst. Du kan søge på ordet i teksten for at se de 11 steder.

I vores ændringer bruges igen og igen udtryk som "alle hjemmehørende arters og økosystemers liv, trivsel og udfoldelsesmuligheder" som en slags udlægning af bioalmenvellet. Med ordet "hjemmehørende" peger vi for det første på at f.eks. pingviner og krokodiller ikke nødvendigvis skal trives i Danmark, og for det andet på at der findes en stor mængde prydplanter som ikke er hjemmehørende og som ikke indgår i de for Danmark naturlige økosystemer. Deres trivsel mener vi ikke skal være grundlovssikrede. Med ordene "arters og økosystemers liv, trivsel og udfoldelsesmuligheder" nævner vi med vilje ikke enkeltindivider som f.eks. én mus. Livet på Jorden er opbygget af fødenet, hvor dyr lever af at spise hinanden, og derfor er det fundamentalt uladsiggørligt at alle de enkelte dyr og planter skulle have ret til at leve, trives og udfolde deres livsmuligheder. I menneskenes samfund derimod prioriterer vi at alle enkeltindivider så vidt muligt overlever, da vi ikke er et væsentligt fødegrundlag for andre arter end de sygdomsfremkaldende organismer.

Ejendomsretten

I Grundloven er ejendomsretten godt beskyttet, og det kan give tryghed i menneskenes samfund, fordi der som følge af det er noget der hedder at stjæle og at det er forbudt. Grundlove fokuserer specielt på at den magtfulde stat skal respektere borgernes private ejendomsret. Men set i det større Livets Samfund giver begrebet ejendomsret ikke megen mening. Ganske vist er der f.eks. fugle som i yngletiden med stor iver opretholder territorier for at kunne skaffe føde til deres unger, men for det første opretholdes disse ofte kun i perioder, og for det andet tjener det til at fuglen kan skaffe sig det nødvendige til at opretholde livet, samt at dyret normalt indgår i et positivt samspil med økosystemerne i de territorier det forsvarer.

Men fordi mennesket ikke automatisk indpasser sig i økosystemerne, samler til hobe og desuden har omfattende teknologi betyder ejendomsretten, at mennesket de facto har en grundlovssikret ret der medfører forringelse eller direkte ødelægge naturen. Det er uetisk, uhensigtsmæssigt og resultaterne kun alt for åbenbare. Derfor er det nødvendigt at knytte ejendomsretten sammen med stærke ejendomspligter. Rettigheder og pligter hører sammen.

Derfor udvides Grundlovens § 75 med en tekst om ejendomspligterne. Den grundlæggende ejendomspligt i forhold til jord er, at man skal opretholde eller styrke livets trivsel på området. Gør man ikke det bortfalder ejendomsretten. Når man som ejer af jord har et stykke af naturen i sin varetægt, er man forpligtet til at tage vare på det så det trives, og gør man ikke det, overdrages det til en som vil tage vare på det.

Sammenkoblingen af ejendomsrettigheder og ejendomspligter gælder ikke kun jord. Det man gennem den menneskelige opfindelse "ejendomsret" har fået i sin varetægt, skal man tage vare på ligegyldigt hvad det er. Det gælder livets trivsel, men også i forhold til at ressourcer er noget der skal bruges igen og igen. Den elkedel du har købt og derfor ejer, indeholder materialer som du kun har til låns fra verden. De skal fortsætte med at spille en værdifuld rolle i menneskenes verden eller i den større verden.

Ejerskab til dyr forekommer på en måde absurd. Vi har afskaffet slaveriet, fordi vi ikke mener ét menneske kan eje et andet menneske, og derfor er det svært at se logikken eller måske etikken i at vi kan eje dyr, dvs. at vi således opretholder et dyreslaveri. Ejendomsretten giver god mening i forhold til at ingen må stjæle naboens ko eller kat, men i forhold til menneske/dyr relationen er det ikke et ejerforhold. Mennesker kan have dyr i deres varetægt og om nødvendigt for menneskers liv og trivsel slå dyrene ihjel og spise dem, men så længe dyrene er i deres varetægt, er det menneskers pligt at sikre dyrenes trivsel og frihed.

Alle biologiske enkeltelementer, herunder det enkelte menneske, er kun brugere. De har kun tingene til låns. Og det man har lånt, skal man passe godt på og levere videre i god stand.

"Landet tilhører ikke os – vi tilhører landet", skal Chief Seattle have sagt som svar på den hvide mands tilbud om at købe indianernes jord.

Se ændringer i § 75, stk. 1 til 6

Næringsfrihed

Grundloven siger at: "Alle indskrænkninger i den fri og lige adgang til erhverv, som ikke er begrundede i det almene vel, skal hæves ved lov." Dette "almene vel" ændres til det "bio-almene vel", og uddyber paragraf 76 for at den kan være i overensstemmelse med formålsparagraffen. Pointen er, at det den enkelte borger foretager sig professionelt skal være til gavn for vedkommendes egen velfærd, og så vidt muligt også til gavn for bioalmenvellet. Dette vil have betydning for godkendelse af firmaers ret til at drive virksomhed, udstedelse af næringsbreve osv. Målet er at modificere samfundets økonomiske aktiviteter således, at disse i sin helhed gavner bioalmenvellet, i erkendelse af at der ikke er andre kræfter, som f.eks. markedets usynlige hånd, der magter dette. Det betyder ikke at mennesker ikke må foretage sig noget tilsyneladende nyttesløst, men at de som et minimum ikke må skade bioalmenvellet, og der skal være gode muligheder for at bidrage til det.

Se § 76 og §77

Frihedsrettigheder

Mennesker har frihedsrettigheder, som siger noget om hvor længe de må tilbageholdes af politiet uden dommerkendelse osv. Men alle andre livsformer har pt. ingen frihedsrettigheder i forhold til menneskene. Menneskene har fundamentalt hals- og håndsret over andre livsformer, arter og økosystemer, bortset fra hvad beskyttelse der er i lovgivningen på et givet tidspunkt. Hvis liv skal trives og udfolde sine potentialer, skal det have frihed til at vælge.

Derfor må andre dyr ikke holdes indelukket på unaturligt små områder, medmindre det er for deres eget bedste eller af hensynet til bioalmenvellet. Det er således slut med at holde dyr i bur eller på områder som er for små eller uegnede til at dyrene frit kan praktisere deres naturlige adfærd eller udfolde deres udviklingspotentialer.

Hvorledes dette skal udmøntes i praksis bliver op til Folketinget og retsvæsenet at vurdere, for hvor stor og varieret skal en fold være for at en ko ikke er indespærret, men har valgmuligheder? Må katte holdes i lejligheder hvor de ikke kan udfolde deres livspotentialer, og må hunde holdes i snor og adskilt fra andre hunde når nu det er et flokdyr? Der skal være mulighed for samfundsmæssigt at tolke på denne paragraf og forhåbentlig langsomt give dyrene ikke blot det man kunne kalde tam trivsel men også vild trivsel.

Se ændringerne i § 73, stk. 8 til 11.

Retsstatus

I retssystemet kan staten rejse en sag mod en borger for lovbrud (kriminal sag), eller en borger kan rejse en sag mod en anden borger (civilt søgsmål). Men andre livsformer er fundamentalt retsløse. Der er ganske vist love og regler, som skal beskytte naturen mod ødelæggelse som f.eks. fredninger og dyrebeskyttelsesregler, men de andre livsformer, økosystemer osv. kan ikke rejse en sag mod et menneske eller en institution. Det stiller dem meget svagt og det slår ud i praksis. Derfor foreslår vi at hjemmehørende arter og økosystemer får status som juridiske "personer" i retssystemet for at kunne forsvare sig mod overgreb. Men selv om disse får status af juridisk person, kan der dog af gode grunde ikke rejses retssager *mod* en art, et økosystem og heller ikke mod et enkelt dyr.

Arter og økosystemer kan ifølge sagens natur ikke rejse en retssag. Men ligesom ikke-myndige og mentalt handicappede kan have værger eller formyndere til at varetage deres interesser, således kan f.eks. en

organisation som Danmarks Naturfredning påtage sig værger-rollen for arter eller økosystemer. Der bør i vid udstrækning bevilges fri proces for sådanne sager.

Se § 67 stk. 3.

Styrereform

Folketinget er valgt af nulevende menneskeborgere og har derfor en tendens til at prioritere deres interesser over andre livsformers. For at modvirke dette kan man indføre særlige procedurer, som dels kan rette opmærksomheden på hensynet til ikke blot almenvellet men også bioalmenvellet, samt gøre det muligt at forsinke lovgivning som krænker bioalmenvellet.

Se nogle af disse tiltag i: § 20, stk. 2; § 31, stk. 6; § 41, stk. 4 og 5; § 42, stk. 5; § 59.

Det er vigtigt at overveje, om disse muligheder for at ændre på beslutningsprocesserne ville kunne misbruges af en stærk mand M/K med absolut majoritet i Folketinget. Samtidig skal det være muligt at eksperimentere med forskellige former, uden at det hver gang kræver en grundlovsændring.

Hvis den ændrede grundlov bliver vedtaget, bliver det nødvendigt at justere rigtig meget af den eksisterende lovgivning, vedtage nye love, indføre nye procedurer og oprette nye institutioner. Dette sker ikke automatisk i et Folketing valgt af borgerne i en hektisk valgkamp. Derfor skal der nedsættes et Grundlovsråd, som sikrer at lovgivningen bringes i overensstemmelse med Grundloven indenfor en 10-årig periode. Det er dette § 98, stk. 2 – Grundlovens sidste paragraf og sidste punkt - handler om.

Desuden

Ud over de syv punkter ovenfor har vi også to mindre ændringsforslag.

Religion:

§ 6 og § 69.

Uddannelse og undervisning:

§ 79.

Der kan med sikkerhed findes mange andre steder i Grundloven hvor det vil være relevant med ændringer.

Danmarks Riges Grundlov

- harmoniseret med naturens orden på syv vigtige områder.

Nedenfor har vi forsøgt os med en række tilføjelser til Grundloven. Disse er markeret med blå tekst (og fremtræder bleg i sort-hvid print). Det er en god idé at have papiret "Menneskenes love og naturens orden – syv ændringer i Grundloven" ved hånden ved gennemlæsningen af denne reviderede grundlov, da det giver baggrunden for ændringerne.

Kapitel I. (Formål)

§ 1

Stk. 1. Grundlovens formål er at garantere at Folketingets beslutninger og praksis:

- A. sikrer de grundlæggende forudsætninger for trivsel¹ og alsidig udvikling for alle i Danmark hjemmehørende livsformer², nu og i fremtiden, samt for eksistensen af og trivsel for økosystemer som er resiliente og har kapacitet til at udvikle sig.
- B. sikrer at de naturgivne fysiske strukturer (*f.eks. himlen³, landjorden, vandløb, fjorde og havene*), den naturgivne kemiske sammensætning (*f.eks. atmosfæren, jorden og havene etc.*) og andre naturgivne forhold (*f.eks. lydbilledet, lysforhold etc.*), samt disses dynamikker, ikke ændres udover, hvad der er nødvendigt for at mennesker og andre arter kan leve, trives og udfolde deres potentialer.
- C. sikrer at den samlede effekt af aktiviteter i Danmark, eller besluttet i Danmark, ikke har en negativ effekt på andre nationers muligheder for at sikre de grundlæggende forudsætninger for trivsel og alsidig udvikling, for alle de for dem hjemmehørende livsformer, i afbalancerede antal, i økosystemer som både er resiliente og som har muligheder for at udvikle sig.
- D. bidrager til at sikre at de på planetært niveau nødvendige betingelser for at livet på Jorden kan trives og udvikle sig biologisk.

¹ Trivsel skal forstås som at arter får mulighed for at udvikle deres potentialer indenfor rammerne af og i relation til økosystemerne. Man kan skelne mellem tam trivsel, som betyder sundhed og velvære (fravær af sygdom og smerte/ubehag), og vild trivsel som handler om udnyttelse af iboende potentialer i livet. Et grundlæggende princip er at intet levende væsen direkte eller indirekte må påføres smerte, beskadiges eller udryddes undtagen når det er nødvendigt for et andet væsens, en anden arts eller et andet økosystems overlevelse, trivsel og udfoldelse. På lignende vis må ingen art eller økosystem beskadiges eller udryddes, medmindre det er nødvendigt for andre arters, økosystemers eller biosfærens overlevelse. Trivsel for Livet på Jorden afhænger af, at alle arter har mulighed for at udfylde deres funktioner i økosystemerne.

² Med de allerede uafvendelige klimaforandringer og deres følgevirkninger bliver hjemmehørende et dynamisk begreb – nogle arter forsvinder, andre kommer til. Homo sapiens og deres domesticerede arter af dyr og planter medregnes som hjemmehørende omend deres antal pt. er for højt.

³ Bemærk kondensspor / contrails

E. bidrager til at sikre, at verden udenfor Jorden ikke forurenes med, for en given lokalitet, naturfremmede stoffer⁴.

Stk 2. Grundlovens formål er sikre at Folketingets beslutninger og praksis fremmer fred blandt mennesker:

A. indenfor landets grænser

B. mellem befolkninger og nationer

C. generelt i verden

Stk 3. Grundlovens formål er at sikre at Folketingets beslutninger og praksis:

A. sikrer de grundlæggende forudsætninger for tilvejebringelse og retfærdig fordeling blandt mennesker i Danmark, af de for menneskelivet væsentlige varer og tjenesteydelser.

B. sikrer at den samlede effekt af menneskelige aktiviteter i Danmark, eller besluttet i Danmark, ikke har en negativ effekt på andre staters muligheder for at sikre de grundlæggende forudsætninger for tilvejebringelse og retfærdig fordeling af varer og tjenesteydelser i deres stater.

C. bidrager til en globalt retfærdig⁵ fordeling af varer og tjenesteydelser mellem mennesker.⁶

D. sikrer de grundlæggende forudsætninger for at mennesker i Danmark kan udfolde deres sociale og natur-relationelle⁷ potentialer.

E. bidrager til udfoldelsen af menneskenes sociale potentialer blandt alle befolkninger.

F. sikrer de grundlæggende forudsætninger for at mennesker i Danmark kan udfolde deres kulturelle, mentale og fysiske potentialer (såvel de kropslige, kreative, etiske, åndelige og kulturelle potentialer).

G. bidrager til udfoldelsen af menneskenes kulturelle potentialer blandt alle befolkninger.

Stk. 4. Folketinget vedtager ved lov de nødvendige procedurer, institutioner osv. for at sikre at stk. 1 til 3 overholdes.

⁴ Solen, andre stjerner, sorte huller og galaksecentre er undtagelser, idet de omskaber alle stoffer således at de ikke længere er "fremmede".

⁵ F.eks. baseret på forholdet mellem indsats og belønning og med en fast nedre grænse defineret som det nødvendige for f.eks. HDI på 0.8.

⁶ med en max. ulighed på f.eks. 1:20 eller en Gini-koefficient på f.eks. max 30

⁷ Med "naturrelationelle" potentialer menes menneskets potentialer for at udvikle samhørighed og positive samspil med den biofysiske verden, herunder f.eks. dyr, planter, vinden m.m., ved f.eks. at udvikle emotionel tilknytning, – dvs. alle relationer som ikke er "sociale" i almindelig menneske-menneske forstand. Udviklingen af nye arter (domesticerede) gennem kunstig selektion er også et bidrag til verdens mangfoldighed, selv om deres udbredelse ofte blot har ført til en reduktion/udryddelse af andre arter, og dermed ikke samlet set de facto har været en berigelse af biosfæren. Bemærk at det naturrelationelle er et område, hvor menneskene tilføjer naturen noget kvalitetsmæssigt nyt som er i positivt samspil med det eksisterende.

Bemærk at denne grundlovsrevision herfra og fremefter kun reflekterer § 1. stk. 1. dvs. det som omhandler naturen.

Stk. 5. Denne grundlovs Kapitel I, §1 er en formålsparagraf og er derfor overordnet i forhold til de øvrige paragraffer. Hvor der opstår modstrid mellem hensynet til §1 og hensynet til de øvrige paragraffer vejer §1 tungest.

Stk. 6. Regler for afvejning af interessekonflikter mellem individer, arter og økosystemer fastsættes ved lov⁸.

§ 2

Stk 1. Denne grundlov gælder for alle dele af Danmarks Rige.

Danmarks Rige omfatter alt inden for dets landegrænser; alle områdetets landområder, havområder, luftrum, undergrund og alle dets livsformer og økosystemer, samt alle dets borgere,⁹ institutioner og menneskeskabte strukturer.

Stk 2. Alle de i Danmarks Rige hjemmehørende arter og økosystemers liv, trivsel og udfoldelsesmuligheder betegnes i denne tekst som *bio-almenvellet*.

Kapitel II

§ 3

Regeringsformen er indskrænket-monarkisk. Kongemagten nedarves til mænd og kvinder efter de i tronfølge-loven af 27. marts 1953 fastsatte regler.

§ 4

Den lovgivende magt er hos kongen, folketinget i forening. Den udøvende magt er hos kongen. Den dømmende magt er hos domstolene.

§ 5

Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten.

§ 6

Folkekirken må, for at bevare sin status og økonomisk støtte, hverken i tale eller ord fremme tanker eller tiltag som har en negativ effekt på bio-almenvellet¹⁰.

⁸ Og der skal prioriteres evt. efter følgende hierarki: 1) Jordens biofysiske systemer, 2) økosystemer, 3) arter, 4) individer. Men der er langt flere detaljer.

⁹ Og evt. andre mennesker som opholder sig i landet i længere tid.

¹⁰ Det betyder at det bliver vanskeligt at citere Første Mosebog 1,28-30 selv i den nye oversættelse, hvor mennesket ikke længere skal "herske" over naturen (1992 oversættelsen) men "tage ansvar for" (2020 oversættelse) i betydningen "lede" eller "stå i spidsen for" eller "have opsyn med" jf. hyrdemotivet og fader-regent-skikkelsen.

Kapitel III

§ 7

Kongen kan ikke uden folketingets samtykke være regent i andre lande.

§ 8

Kongen skal høre til den evangelisk-lutherske kirke.

§ 9

Kongen er myndig, når han har fyldt sit 18. år. Det samme gælder tronfølgeren.

§ 10

Forinden kongen tiltræder regeringen, afgiver han skriftligt i statsrådet en højtidelig forsikring om ubrødeligt at ville holde grundloven. Af forsikringsakten udstedes tvende ligelydende originaler, af hvilke den ene overgives folketinget for at opbevares i sammes arkiv, den anden nedlægges i rigsarkivet. Kan kongen som følge af fraværelse eller af andre grunde ikke umiddelbart ved tronskiftet afgive denne forsikring, føres regeringen, indtil dette sker, af statsrådet, medmindre anderledes ved lov bestemmes. Har kongen allerede som tronfølger afgivet denne forsikring, tiltræder han umiddelbart ved tronskiftet regeringen.

§ 11

Bestemmelser angående regeringens førelse i tilfælde af kongens umyndighed, sygdom eller fraværelse fastsættes ved lov. Er der ved tronledighed ingen tronfølger, vælger folketinget en konge og fastsætter den fremtidige arvefølge.

§ 12

Stk. 1.

Statens ydelse til kongen bestemmes for hans regeringstid ved lov. Ved denne fastsættes tillige, hvilke slotte og andre statsejendele der skal overlades kongen til brug.

Stk. 2.

Statsydelsen kan ikke behæftes med gæld.

§ 13

For medlemmer af det kongelige hus kan der bestemmes årpenge ved lov. Årpengene kan ikke uden folketingets samtykke nydes udenfor riget.

Kapitel IV

§ 14

Kongen har med de i denne grundlov fastsatte indskrænkninger den højeste myndighed over alle rigets anliggender og udøver denne gennem ministrene.

§ 15

Kongen er ansvarsfri; hans person er fredhellig. Ministrene er ansvarlige for regeringens førelse; deres ansvarlighed bestemmes nærmere ved lov.

§ 16

Kongen udnævner og afskediger statsministeren og de øvrige ministre. Han bestemmer deres antal og forretningernes fordeling imellem dem. Kongens underskrift under de lovgivningen og regeringen vedkommende beslutninger giver disse gyldighed, når den er ledsaget af en eller flere ministres underskrift. Enhver minister, som har underskrevet, er ansvarlig for beslutningen.

§ 17

Stk. 1.

Ingen minister kan forblive i sit embede, efter at folketinget har udtalt sin mistillid til ham.

Stk. 2.

Udtaler folketinget sin mistillid til statsministeren, skal denne begære ministeriets afsked, medmindre nyvalg udskrives. Et ministerium, som har fået et mistillidsvotum, eller som har begæret sin afsked, fungerer indtil et nyt ministerium er udnævnt. Fungerende ministre kan i deres embede kun foretage sig, hvad der er til embedsforretningernes uforstyrrede førelse.

§ 18

Ministrene kan af kongen eller folketinget tiltales for deres embedsførelse. Rigsretten påkender de mod ministrene for deres embedsførelse anlagte sager.

§ 19

Stk. 1.

Ministrene i forening udgør statsrådet, hvori tronfølgeren, når han er myndig, tager sæde. Kongen fører forsædet undtagen i det i § 8 nævnte tilfælde og i det tilfælde, hvor lovgivningsmagten i henhold til bestemmelsen i § 9 måtte have tillagt statsrådet myndighed til at føre regeringen.

Stk. 2.

I statsrådet forhandles alle love og vigtige regeringsforanstaltninger.

§ 20

Er kongen forhindret i at holde statsråd, kan han lade sagen forhandle i et ministerråd. Dette består af samtlige ministre under forsæde af statsministeren. Enhver minister skal da afgive sit votum til protokollen og beslutning tages efter stemmeflerhed. Statsministeren forelægger den over forhandlingerne førte protokol for kongen, der bestemmer, om han umiddelbart vil bifalde ministerrådets indstilling eller lade sagen foredrage i statsrådet.

§ 21

Stk. 1.

Kongen handler på rigets vegne i mellemfolkelige anliggender. Uden folketingets samtykke kan han dog ikke foretage nogen handling, der forøger eller indskrænker rigets område, eller indgå nogen forpligtigelse, til hvis opfyldelse folketingets medvirken er nødvendig, eller som iøvrigt er af større betydning. Ejheller kan kongen uden folketingets samtykke opsige nogen mellemfolkelig overenskomst, som er indgået med folketingets samtykke.

Stk. 2.

Bortset fra forsvar mod væbnet angreb på riget eller danske styrker kan kongen ikke uden folketingets samtykke anvende militære magtmidler mod nogen fremmed stat. Foranstaltninger, som kongen måtte træffe i medfør af denne bestemmelse, skal straks forelægges folketinget. Er folketinget ikke samlet, skal det uopholdeligt sammenkaldes til møde.

Stk. 3.

Folketinget vælger af sin midte et udenrigspolitisk nævn, med hvilket regeringen rådfører sig forud for enhver beslutning af større udenrigspolitisk rækkevidde. Nærmere regler om det udenrigspolitiske nævn fastsættes ved lov.

§ 22

Stk. 1.

Beføjelser, som efter denne grundlov tilkommer rigets myndigheder, kan ved lov i nærmere bestemt omfang overlades til mellemfolkelige myndigheder, der er oprettet ved gensidig overenskomst med andre stater til fremme af mellemfolkelig retsorden og samarbejde.

Stk 2.

Beføjelser, som efter denne grundlov tilkommer rigets myndigheder, kan ved lov i nærmere bestemt omfang overlades til myndigheder som repræsenterer naturens interesser.

Stk. 3.

Til vedtagelse af lovforslag herom (stk 1 og 2) kræves et flertal på fem sjettedele af folketingets medlemmer. Opnås et sådant flertal ikke, men dog det til vedtagelse af almindelige lovforslag nødvendige flertal, og opretholder regeringen forslaget, forelægges det folketingsvælgerne til godkendelse eller forkastelse efter de for folke- og borgerråds-afstemninger i § 42 fastsatte regler.

§ 23

Kongen kan for folketinget lade fremsætte forslag til love og andre beslutninger.

§ 24

Et af folketinget vedtaget lovforslag får lovkraft, når det senest 30 dage efter den endelige vedtagelse stadfæstes af kongen. Kongen befaler lovens kundgørelse og drager omsorg for dens fuldbyrdelse.

§ 25

I særdeles påtrængende tilfælde kan kongen, når folketinget ikke kan samles, udstede foreløbige love, der dog ikke må stride mod grundloven og altid straks efter folketingets sammentræden skal forelægges dette til godkendelse eller forkastelse.

§ 26

Kongen kan benåde og give amnesti. Ministrene kan han kun med folketingets samtykke benåde for de dem af rigsretten idømte straffe.

§ 27

Kongen meddeler dels umiddelbart, dels gennem vedkommende regeringsmyndigheder sådanne bevillinger og undtagelser fra lovene, som enten ifølge de før 5. juni 1849 gældende regler er i brug, eller hvortil hjemmel indeholdes i en siden den tid udgiven lov *eller i grundlovsændring*.

§ 28

Kongen har ret til at lade slå mønt i henhold til loven.

§ 29

Stk. 1.

Regler om ansættelse af tjenestemænd fastsættes ved lov. Ingen kan ansættes som tjenestemand uden at have indfødsret. Tjenestemænd, som udnævnes af kongen afgiver en højtidelig forsikring om at ville holde grundloven.

Stk. 2.

Om afskedigelse, forflyttelse og pensionering af tjenestemænd fastsættes regler ved lov, jfr. dog herved § 64. *Stk. 3.* Uden deres samtykke kan de af kongen udnævnte tjenestemænd kun forflyttes, når de ikke derved lider tab i de med tjenestemandsstillingen forbundne indtægter, og der gives dem valget mellem sådan forflyttelse og afsked med pension efter de almindelige regler.

Kapitel V

§ 30

Folketinget udgør een forsamling bestående af højst 179 medlemmer, hvoraf 2 medlemmer vælges på Færøerne og 2 i Grønland.

§ 31

Stk. 1.

Valgret til folketinget har enhver, som har dansk indfødsret, fast bopæl i riget og nået den i stk. 2. omhandlede valgretsalders medmindre vedkommende er umyndiggjort. Det bestemmes ved lov, i hvilket omfang straf og understøttelse, der i lovgivningen betragtes som fattighjælp, medfører tab af valgret.

Stk. 2.

Valgretsalders er den, som har opnået flertal ved folkeafstemning i overensstemmelse med lov af 25. marts 1953. Ændring af den til enhver tid gældende valgretsalders og valgbarhedsalders kan ske ved lov. Et af folketinget/alrådet vedtaget forslag til en sådan lov kan først stadfæstes af kongen, når bestemmelsen om ændring af valgretsalders i overensstemmelse med § 42, stk. 5 har været undergivet en folkeafstemning, der ikke har medført bestemmelsens bortfald.

§ 32

Stk. 1.

Valgbar til folketinget er enhver, som har valgret til dette, medmindre vedkommende er straffet for en handling, der i almindeligt omdømme gør ham uværdig til at være medlem af folketinget.

Stk. 2.

Tjenestemænd, som vælges til medlemmer af folketinget, behøver ikke regeringens tilladelse til at modtage valget.

§ 33

Stk. 1.

Folketingets medlemmer vælges ved almindelige, direkte og hemmelige valg.

Stk. 2.

De nærmere regler for valgrettens udøvelse gives ved valgloven, der til sikring af en ligelig repræsentation af de forskellige anskuelser blandt vælgerne fastsætter valgmåden, herunder hvorvidt forholdstalsvalgmåden skal føres igennem i eller uden forbindelse med valg i enkeltmandskredse.

Stk. 3.

Ved den stedlige mandatfordeling skal der tages hensyn til indbyggertal, vælgertal og befolkningstæthed.

Stk. 4.

Ved valgloven gives nærmere regler vedrørende valg af stedfortrædere og disses indtræden i folketinget samt angående fremgangsmåden i tilfælde, hvor omvalg måtte blive nødvendigt.

Stk. 5.

Særlige regler om Grønlands repræsentation i folketinget kan gives ved lov.

Stk. 6.

Folketinget kan, hvor det skønnes nødvendigt for varetagelse af de sider af bio-almenvællet som ikke naturligt bliver repræsenteret i Folketinget, foretage ændringer i afstemningsprocedurer med henblik på at sikre bio-almenvællet bredt i Folketingets diskussioner og afstemninger¹¹.

§ 34

Stk. 1.

Folketingets medlemmer vælges for fire år.

Stk. 2.

Kongen kan til enhver tid udskrive nyvalg med den virkning, at de bestående folketingsmandater bortfalder, når nyvalg har fundet sted. Efter udnævnelse af et nyt ministerium kan valg dog ikke udskrives, forinden statsministeren har fremstillet sig for folketinget.

Stk. 3.

Det påhviler statsministeren at foranledige, at nyvalg afholdes inden valgperiodens udløb.

Stk. 4.

Mandaterne bortfalder i intet tilfælde, før nyvalg har fundet sted.

Stk. 5.

¹¹ Kan dette misbruges? Dvs. skal sådanne forandringer være grundlovsændringer?

En alternativ mulighed er at indføre et nyt system i Grundloven som f.eks.

Et Folketingsvalg med en Natur-liste

De fleste vælgere har formentlig en eller anden grad af sympati for at naturen skal have noget at skulle have sagt. I god tid før et folketingsvalg skal vælgerne tilkendegive om de ønsker at stemme efter den generelle liste eller Naturlisten. Den generelle liste er den vi kender, og ved valget får vælgerne udleveret en stemmeseddel som ligner den vi kender. Har man tilmeldt sig Natur-listen får man en anden stemmeseddel, som udelukkende består af kandidater som fører valgkamp som repræsentanter for Naturen. Naturlisten besætter f.eks. 10 mandater. Partier som er opstillet på den generelle liste, må ikke også opstille kandidater på Natur-listen. Reglerne for at være opstillingsberettiget som enkeltperson eller som parti skal være lempelige til en start. De valgte Natur-kandidater indgår på fuldstændig lige fod med andre folketingsmedlemmer. Man kunne vælge at sætte valgets alder for dem der stemmer efter Natur-listen til f.eks. 16 år.

Der kan ved lov gives særlige regler om færøske og grønlandske folketingsmandaters ikrafttræden og ophør.

Stk. 6.

Mister et medlem af folketinget sin valgbarhed, bortfalder hans mandat.

Stk. 7.

Ethvert nyt medlem af Folketinget afgiver, når hans valg er godkendt, en højtidelig forsikring om at ville holde grundloven.

§ 35

Folketinget afgør selv gyldigheden af sine medlemmers valg samt spørgsmål om, hvorvidt et medlem har mistet sin valgbarhed.

§ 36

Folketinget er ukrænkelige. Enhver, der antaster dets sikkerhed eller frihed, enhver, der udsteder eller adlyder nogen dertil sigtende befaling, gør sig skyldig i højforræderi.

Kapitel VI

§ 37

Stk. 1.

Nyvalgt folketing træder sammen kl. 12 den tolvte søgnedag efter valgdagen, dersom kongen ikke har indkaldt til møde forinden.

Stk. 2.

Straks efter prøvelsen af mandaterne sættes folketinget ved valg af formand og næstformand.

§ 38

Stk. 1.

Folketingsåret begynder den første tirsdag i oktober og varer til samme tirsdag det følgende år.

Stk. 2.

På folketingets første dag kl. 12 sammentræder medlemmerne til møde, hvor folketinget sættes påny.

§ 39

Folketinget træder sammen på det sted, hvor regeringen har sit sæde. I overordentlige tilfælde kan folketinget dog samles andetsteds i riget.

§ 40

Stk. 1.

På det første møde i folketingsåret afgiver statsministeren en redegørelse for rigets almindelige stilling og de af regeringen påtænkte foranstaltninger.

Stk. 2.

På grundlag af redegørelsen finder en almindelig forhandling sted.

§ 41

Folketingets formand indkalder folketinget til møde med angivelse af dagsorden. Det påhviler formanden at indkalde til møde, når mindst to femtedele af folketingets medlemmer eller statsministeren skriftligt fremsætter begæring herom med angivelse af dagsorden.

§ 42

Ministrene har i embeds medfør adgang til folketinget og er berettigede til under forhandlingerne at forlange ordet, så ofte de vil, idet de iøvrigt iagttager forretningsordenen. Stemmeret udøver de kun, når de tillige er medlemmer af folketinget.

§ 43

Stk. 1.

Ethvert medlem af folketinget er berettiget til at fremsætte forslag til love og andre beslutninger.

Stk. 2.

Et lovforslag kan ikke endeligt vedtages, forinden det tre gange har været forhandlet i folketinget.

Stk. 3.

To femtedele af folketingets medlemmer kan overfor formanden begære, at tredie behandling tidligst finder sted tolv søgnedage efter forslagens vedtagelse ved anden behandling. Begæringen skal være skriftlig og underskrevet af de deltagende medlemmer. Udsættelse kan dog ikke finde sted, forsåvidt angår forslag til finanslove, tillægsbevillingslove, midlertidige bevillingslove, statslånslove, love om meddelelse af indfødsret, love om ekspropriation, love om indirekte skatter samt i påtrængende tilfælde forslag til love, hvis ikrafttræden ikke kan udsættes af hensyn til lovens formål.

Stk 4.

En femtedel af Folketingets medlemmer kan begære beslutning om at et lovforslag udsættes med 6 måneder, hvis det på uafhængig vis kan retfærdiggøres, at det vil have væsentlig og negativ effekt på bio-almenvællet, på fremtidige generationer, på mennesker udenfor riget eller andre/andet som ikke gennem afstemning har indflydelse på Folketingets sammensætning.

Stk 5.

Folketinget vedtager lov til sikring af den i stk. 4 involverede uafhængige vurdering af lovforslagets effekt kan finde sted¹².

Stk. 6.

Ved nyvalg og ved folketingsårets udgang bortfalder alle forslag til love og andre beslutninger, der ikke forinden er endeligt vedtaget.

§ 44

Stk. 1.

Når et lovforslag er vedtaget af folketinget, kan en trediedel af folketingets medlemmer indenfor en frist af tre søgnedage fra forslagens endelige vedtagelse overfor formanden begære folkeafstemning om lovforslaget. Begæringen skal være skriftlig og underskrevet af de deltagende medlemmer.

Stk. 2.

Et lovforslag, som kan undergives folkeafstemning, jfr. stk. 6, kan kun i det stk. 7 omhandlede tilfælde stadfæstes af kongen inden udløbet af den i stk. 1 nævnte frist, eller inden begæret

¹² F.eks. et panel af grundlovsrevisorerne og andre med ekspertise.

folkeafstemning har fundet sted.

Stk. 3.

Når det er begæret folkeafstemning om et lovforslag, kan folketinget indenfor en frist af fem søgnedage fra forslagets endelige vedtagelse beslutte, at forslaget skal bortfalde.

Stk. 4.

Træffer folketinget ikke beslutning i henhold til stk. 3, skal meddelelse om, at lovforslaget skal prøves ved folkeafstemning, snarest tilstilles statsministeren, der derefter lader lovforslaget bekendtgøre med meddelelse om, at folkeafstemning vil finde sted. Folkeafstemningen iværksættes efter statsministerens nærmere bestemmelse tidligst tolv og senest atten søgnedage efter bekendtgørelsen.

Stk. 5.

Ved folkeafstemningen stemmes for og imod lovforslaget. Til lovforslagets bortfald kræves, at et flertal af de i afstemningen deltagende folketingsvælgere, dog mindst 30 procent af samtlige stemmeberettigede, har stemt mod lovforslaget. [Forud for folkeafstemningen skal der altid afholdes borgerting \(med afstemning¹³\) med deltagelse af mindst en promille af de stemmeberettigede. I borgertingene skal indgå mindst en femtedel repræsentanter for de interessenter, som ikke er de nulevende danskere \(jf. bio-almenvellet dvs. fremtiden, mennesker udenfor Dk og naturen\)¹⁴.](#)

Stk. 6.

Forslag til finanslove, tillægsbevillingslove, midlertidige bevillingslove, statslånslove, normeringslove, lønnings- og pensionslove, love om meddelelse af indfødsret, love om ekspropriation ([ud over som følge af misligholdelse af ejendomsforpligtigelserne jf. §75, stk 3](#)), love om direkte og indirekte skatter, samt love til gennemførelse af bestående traktatmæssige forpligtigelser kan ikke undergives folkeafstemning. Det samme gælder forslag til de i Par.Par. 8, 9, 10 og 11 omhandlede love såvel som de i § 19 nævnte beslutninger, der måtte være i lovs form, medmindre det for disse sidste ved særlig lov bestemmes, at sådan afstemning skal finde sted. For grundlovsændringer gælder reglerne i § 88.

Stk. 7.

I særdeles påtrængende tilfælde kan et lovforslag, som kan undergives folkeafstemning, stadfæstes af kongen straks efter dets vedtagelse, når forslaget indeholder bestemmelse herom. Såfremt en trediedel af folketingets medlemmer efter de i stk. 1 omhandlede regler begærer folkeafstemning om lovforslaget eller den stadfæstede lov, afholdes sådan folkeafstemning efter foranstående regler. Forkastes loven ved folkeafstemningen, kundgøres dette af statsministeren uden unødigt ophold og senest fjorten dage efter folkeafstemningens afholdelse. Fra kundgørelsesdagen er loven bortfaldet.

Stk. 8.

Nærmere regler om folkeafstemning, herunder i hvilket omfang folkeafstemning skal finde sted på

¹³ Deliberative Polls

¹⁴ Det mest logiske ville være at lade borgertingene erstatte folkeafstemningen, af den simple grund at grundlovsændringer i den grad forudsætter grundig information, rolige diskussioner og refleksion hvilket er sikret i borgertingene men ikke i en folkeafstemning med partikamp, propaganda osv. Naturens stemme vil ikke komme til orde i den offentlige debat op til en folkeafstemning men kan indføres i borgertingene via reservede pladser for "naturadvokater", dvs. borgere som påtager sig at tale på naturens vegne. Processerne kunne også involvere en tvungen vurdering af forslaget i forhold til grundlovens formål / bio-almenvellet.

Færøerne og i Grønland fastsættes ved lov.

§ 45

Ingen skat kan pålægges, forandres eller ophæves uden ved lov; ej heller kan noget mandskab udskrives eller noget statslån optages uden ifølge lov.

§ 46

Stk. 1.

Ingen udlænding kan få indfødsret uden ved lov.

Stk. 2.

Om udlændinges adgang til at blive ejere af fast ejendom fastsættes regler ved lov.

§ 47

Stk. 1.

Forslag til finanslov for det kommende finansår skal fremsættes for folketinget senest fire måneder før finansårets begyndelse.

Stk. 2.

Kan behandlingen af finanslovforslaget for det kommende finansår ikke forventes tilendebragt inden finansårets begyndelse, skal forslag til en midlertidig bevillingslov fremsættes for folketinget.

§ 48

Stk. 1.

Forinden finansloven eller en midlertidig bevillingslov er vedtaget af folketinget, må skatterne ikke opkræves.

Stk. 2.

Ingen udgift må afholdes uden hjemmel i den af folketinget vedtagne finanslov eller i en af folketinget vedtaget tillægsbevillingslov eller midlertidig bevillingslov.

§ 49

Stk. 1.

Statsregnskabet skal fremlægges for folketinget senest seks måneder efter finansårets udløb.

Stk. 2.

Folketinget vælger et antal revisorer. Disse gennemgår det årlige statsregnskab og påser, at samtlige statens indtægter er opført deri, og at ingen udgift er afholdt uden hjemmel i finansloven eller anden bevillingslov. De kan fordre sig alle fornødne oplysninger og aktstykker meddelt. De nærmere regler for revisorerens antal og virksomhed fastsættes ved lov.

Stk. 3.

Statsregnskabet med revisorerens bemærkninger forelægges folketinget til beslutning.

§ 50

Folketinget fastsætter selv sin forretningsorden, der indeholder de nærmere bestemmelser vedrørende forretningsgang og ordenens opretholdelse.

§ 51

Folketingets møder er offentlige. Formanden eller det i forretningsordenen bestemte antal medlemmer eller en minister kan dog forlange, at alle uvedkommende fjernes, hvorpå det uden forhandling afgøres, om sagen skal forhandles i et offentligt eller lukket møde.

§ 52

Folketinget kan kun tage beslutning, når over halvdelen af medlemmerne er tilstede og deltager i afstemningen.

§ 53

Folketinget kan nedsætte kommissioner af sine medlemmer til at undersøge almen vigtige (bioalmenvigtige) sager. Kommissionerne er berettigede til at forlange skriftlige eller mundtlige oplysninger såvel af private som af offentlige myndigheder.

§ 54

Folketingets valg af medlemmer til kommissioner og hverv sker efter forholdstal.

§ 55

Ethvert medlem af folketinget kan med dets samtykke bringe ethvert offentligt anliggende under forhandling og derom æske ministrenes forklaring.

§ 56

Andragender kan kun overgives til folketinget ved et af dets medlemmer.

§ 57

Ved lov bestemmes, at folketinget vælger en eller to personer, der ikke er medlemmer af folketinget, til at have indseende med statens civile og militære forvaltning.

§ 58

Folketingsmedlemmerne er ene bundet ved deres overbevisning og ikke ved nogen forskrift af deres vælgere.

§ 59

Intet medlem af folketinget kan uden dets samtykke tiltales eller underkastes fængsling af nogen art, medmindre han/hun er grebet på fersk gerning. For sine ytringer i folketinget kan intet af dets medlemmer uden folketingets samtykke drages til ansvar udenfor samme.

§ 60

Folketingets medlemmer oppebærer et vederlag, hvis størrelse fastsættes ved valgloven.

Kapitel VII

§ 61

Stk. 1.

Rigsretten består af indtil 15 af de efter embedsalder ældste ordentlige medlemmer af rigets

øverste domstol og et tilsvarende antal af folketinget efter forholdstal for 6 år valgte medlemmer. For hver af de valgte vælges en eller flere stedfortrædere. Folketingets medlemmer kan ikke vælges til eller virke som medlemmer af rigsretten. Kan i et enkelt tilfælde nogle af den øverste domstols medlemmer ikke deltage i sagens behandling og påkendelse, fratræder et tilsvarende antal af de af folketinget sidst valgte rigsretmedlemmer.

Stk. 2.

Retten vælger selv sin formand af sin midte.

Stk. 3.

Er sag rejst ved rigsretten, beholder de af folketinget valgte medlemmer deres sæde i retten for denne sags vedkommende, selvom det tidsrum, for hvilket de er valgt udløber.

Stk. 4.

Nærmere regler om rigsretten fastsættes ved lov.

§ 62

Stk. 1.

Rigsretten påkender de af kongen eller folketinget mod ministrene anlagte sager.

Stk. 2.

For rigsretten kan kongen med folketingets samtykke lade også andre tiltale for forbrydelser, som han finder særdeles farlige for staten.

§ 63

Den dømmende magts udøvelse kan kun ordnes ved lov. Særdomstole med dømmende myndighed kan ikke nedsættes.

§ 64

Retsplejen skal stedse holdes adskilt fra forvaltningen. Regler herom fastsættes ved lov.

§ 65

Stk. 1.

Domstolene er berettigede til at påkende ethvert spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser. Den, der vil rejse sådant spørgsmål, kan dog ikke ved at bringe sagen for domstolene unddrage sig fra foreløbig at efterkomme øvrighedens befaling.

Stk. 2.

Påkendelse af spørgsmål om øvrighedsmyndighedens grænser kan ved lov henlægges til en eller flere forvaltningsdomstole, hvis afgørelse dog skal kunne prøves ved rigets øverste domstol. De nærmere regler herom fastsættes ved lov.

§ 66

Dommerne har i deres kald alene at rette sig efter loven¹⁵. De kan ikke afsættes uden ved dom, ej heller forflyttes mod deres ønske, uden for de tilfælde, hvor en omordning af domstolene fidner sted. Dog kan den dommer der er fyldt sit 65. år, afskediges, men uden tab af indtægter indtil det tidspunkt, til hvilket han skulle være afskediget på grund af alder.

¹⁵ Hvordan føres sager om grundlovsstridighed i Danmark? Altså er dommere kun bundet af loven eller også af grundloven? Og kan domstole tolke grundloven?

§ 67

Stk. 1.

I retsplejen gennemføres offentlighed og mundtlighed i videst muligt omfang.

Stk. 2.

I strafferetsplejen, og i spørgsmål om krænkelse af de i riget hjemmehørende arter og økosystemer, skal lægmænd¹⁶ medvirke. Det fastsættes ved lov, i hvilke sager og under hvilke former denne medvirken skal finde sted, herunder i hvilke sager nævninge skal medvirke.

Stk 3.

I retsplejen har danske borgere (foreninger og firmaer?), i Danmark hjemmehørende arter, økosystemer, kredsløb, samt økosystemer og arter udenfor eller på tværs af rigets grænser status som juridiske personer (dvs. kan rejse sager herunder om brud på Grundloven ... denne formulering skal forbedres af en jurist. Hvem kan man rejse sag imod - og hvem kan rejse sag?).

Kapitel VIII

§ 68

Folkekirkens forfatning ordnes ved lov.

§ 69

Borgerne har ret til at forene sig i religiøse, spirituelle, holdningsmæssige og livssynsbaserede samfund og til efter egen overbevisning at udøve den dertil relaterede praksis på for at dyrke Gud på den måde, der stemmer med deres overbevisning, dog at intet læres eller foretages, som strider mod sædeligheden eller den offentlige orden.

§ 70

Ingen er pligtig at yde personlige bidrag til nogen anden gudsdyrkelse end den, som er hans egen.

§ 71

De fra folkekirken afvigende trossamfunds forhold ordnes nærmere ved lov.

§ 72

Ingen kan på grund af sin trosbekendelse eller afstamning (holdninger, livssyn osv.) berøves adgang til den fulde nydelse af borgerlige og politiske rettigheder eller unddrage sig opfyldelsen af nogen almindelig borgerpligt.

Kapitel IX

¹⁶ Hvor det er relevant skal lægmænd, som evner at fungere som repræsentanter for hjemmehørende økosystemer og arter, indgå. Dvs. der skal foretages en kvalificeret lodtrækning efterfulgt af indføring i naturens grundlove, der minder om den proces klimaborgertinget gik igennem, før de kom med deres anbefalinger.

§ 73

Stk. 1.

Den personlige frihed er ukrænkelig. Ingen dansk borger kan på grund af sin ~~politiske eller religiøse~~ (eller andre)-overbevisning eller sin afstamning underkastes nogen form for frihedsberøvelse.

Stk. 2.

Frihedsberøvelse kan kun finde sted med hjemmel i loven.

Stk. 3.

Enhver der anholdes, skal inden 24 timer stilles for en dommer. Hvis den anholdte ikke straks sættes på fri fod, skal dommeren ved en af grunde ledsaget kendelse, der afsiges snarest muligt og senest inden tre dage, afgøre, om han skal fængsles, og hvis han kan løslades mod sikkerhed, bestemmes dennes art og størrelse. Denne bestemmelse kan for Grønlands vedkommende fraviges ved lov, for så vidt dette efter de stedlige forhold må anses for påkrævet.

Stk. 4.

Den kendelse, som dommeren afsiger, kan af vedkommende straks særskilt indbringes for højere ret.

Stk. 5.

Ingen kan underkastes varetægtsfængsel for en forseelse, som kun kan medføre straf af bøde eller hæfte.

Stk. 6.

Udenfor strafferetsplejen skal lovligheden af en frihedsberøvelse, der ikke er besluttet i en dømmende myndighed, og som ikke har hjemmel i lovgivningen om udlændinge, på begæring af den, der er berøvet sin frihed, eller den, der handler på hans vegne, forelægges de almindelige domstole eller anden dømmende myndighed til prøvelse.

Stk. 7.

Behandlingen af de i stk. 6. nævnte personer undergives et af folketinget valgt tilsyn, hvortil de pågældende skal have adgang til at rette henvendelse.

Stk 8.

Alle levende væseners frihed er ukrænkelig. Intet levende væsen må af mennesker, eller menneskenes institutioner, berøves sin frihed til at leve i overensstemmelse med sin natur og ønsker¹⁷, medmindre det er til væsenets bedste eller nødvendigt af hensyn til almenvellet (jf. § 2.) Alle dyr skal have adgang til tilstrækkelige store, varierede og udfordrende områder og omgivelser til at de kan praktisere deres naturgivne adfærd og udfolde deres iboende fysiske, sociale og mentale potentialer. Dette omfatter mulighederne for at indgå i biologisk og socialt positive samspil med andre arter og artsfæller og friheden til at træffe valg. Alle forhold som ikke lever op

¹⁷ Dette indebærer to ting: dels en beskrivelse af arternes generelle natur hvor ud fra retningslinjer kan formes, og dels en valgfrihed for de levende væsener. Bemærk at domesticerede arter i et vist omfang er udvalgt til at kunne trives under begrænsede udfoldelsesmuligheder samt at de ofte har potentialer for at udvikle gensidigt nyttige relationer til mennesker. Det er netop et af menneskets berigelser af biosfæren at de formår at indgå i mange relationer med andre levende væsener, herunder især husdyr. Kun få andre arter magter dette, og ingen af dem formentlig med den høje grad af emotionelle bånd som mennesker magter. Ovenstående er særlig relevant for de levende væsener som hedder "dyr", og der igen især pattedyr og fugle. For planter etc. er det formentligt kun muligt at beskrive den generelle natur. Homo sapiens har et adfærdsreguleringssystem med domstole som kan idømme frihedsberøvelse af hensyn ikke til den enkeltes bedste men af hensyn til det fælles bedste. Det er i hvert fald den officielle berettigelse – men holder det vand? Eller er det ejendomsretten som skal beskyttes? Hvad ville Moder Jord synes om USA's fængsler? Mennesker holdt under livskrænkende former?

til dette er frihedsberøvelse og ulovlige, med mindre det er til gavn for dyret/dyrene eller bioalmenvellet".

Stk 9

Enhver frihedsberøvelse af et levende væsen kan kun finde sted med hjemmel i lovgivningen.

Stk 10

Folketinget skal ved lov akkreditere personer eller organisationer, som har den nødvendige kompetence og ressourcer til at agere som formynder for andre levende væsener i retlige sager om frihedsberøvelse. Lovgivningen skal skelne mellem vilde og domesticerede væsener.

Stk 11

Folketinget skal ved lov sikre de nødvendige regler og institutioner for gennemførelse af stk. 8 til 11.

§ 74

Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelser, beslaglæggelse og undersøgelse af breve og andre papirer samt brud på post-, telegraf- og telefonhemmeligheden må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse.

§ 75 (Ejendoms rettigheder og -pligter)

Stk. 1.

Ejendomsrettighederne - og pligterne er ukrænkelige. Ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom uden hvor bio-almenvellet kræver det, eller hvor der er misrøgt af den biofysiske verden.

Stk. 2

Enhver ejer er forpligtet til at tage vare på liv, materialer og energi indenfor ejerskabet, og i særlige tilfælde forpligtet til regeneration af biologiske systemer, kemiske balancer eller fysiske forhold.

Stk. 3

Ejendomsretten ophæves ved dom og uden erstatning hvis ejendomsforpligtigelserne (jf. stk. 2) ikke opfyldes – dvs. i tilfælde af misrøgt af liv, landskab, stof, materialer, energi (?) m.m. En ophævelse af ejendomsretten begrundet i at ejendomspligten ikke opfyldes, er ikke en ekspropriation i denne grundlovs forstand¹⁸. Dommen kan ankes. (Der udsendes først varslers med tidsfrist – først derefter ophæves ejendomsretten uden kompensation¹⁹)

For ejerskab til dyr gælder særlige forpligtigelser i forhold til det enkelte individs trivsel og frihed.

Stk. 4.

Hvor ejendomsretten ophæves pga. misligholdelse eller vanrøgt overdrages ejendommen til en statslig fond som f.eks. gennem salg/overdragelse sikrer at ejendomme forvaltes forsvarligt²⁰.

Stk 5.

Særlig forsætlig og grov misrøgt straffes med bøde eller frihedsberøvelse.

Stk 6.

¹⁸ Man bør måske være lidt varsom her fordi dette måske ville kunne misbruges af en stærk mand M/K, som ville kunne ændre de efter stk. 6 fastsatte institutioner og mekanismer og således tilrane sig selv retten til at bestemme hvornår der er misrøgt dvs. på nem vis ville kunne fratage borgere/politiske modstandere ejendom.

¹⁹ Dette varsel vil føre enten til at der rettes op på forholdene eller at ejeren/bestyrelsen sælger for at undgå konfiskation uden erstatning.

²⁰ Overskud fra salg af ejendom skal benyttes til regenerativt arbejde.

Folketinget etablerer ved lov de nødvendige institutioner og mekanismer for at føre pkt. 1 til 5 ud i livet.

Stk. 7.

Når et lovforslag vedrørende ekspropriationen af ejendom er vedtaget, kan en trediedel af folketingets medlemmer indenfor en frist af tre søgnedage fra forslagens endelige vedtagelse kræve, at det først indstilles til kongelig stadfæstelse, når nyvalg til folketinget har fundet sted, og forslaget påny er vedtaget af det derefter sammentrædende folketing.

Stk. 8.

Ethvert spørgsmål om ekspropriationsaktens lovlighed og erstatningens størrelse kan ved lov henlægges til domstole oprettet i dette øjemed.

§ 76

Alle indskrænkninger i den fri og lige adgang til erhverv, som ikke er begrundede i det bio-almene vel, skal hæves ved lov. Ingen må ernære sig ved aktiviteter som direkte eller indirekte er til skade for bio-almenvællet i Danmark, i andre lande, på planeten Jorden - nu eller i fremtiden. Til fremme af bio-almenvællet bør det tilstræbes, at borgere med de nødvendige ressourcer kan drive egen virksomhed eller investere i virksomheder. Ingen må drive eller investere i virksomheder eller organisationer, investere i eller handle med værdipapirer, fonde eller andet, som direkte eller indirekte er til skade for bio-almenvællet i Danmark, i andre lande eller på planeten Jorden nu eller i fremtiden. Overholdes dette ikke ophæves ved dom virksomhedsejerens/ejernes ret til at drive virksomhed, eller ejerskabet til værdipapirerne eller investeringerne overdrages ved dom til en statslig fond²¹.

§ 77

Stk. 1.

Til fremme af bio-almenvællet bør det tilstræbes, at enhver arbejdsduelig borger har mulighed for at arbejde på vilkår, der er sikre, sunde, meningsfulde og betrygger vedkommendes tilværelse.

Stk. 2.

Den, der ikke kan ernære sig eller sine, og hvis forsørgelse ikke påhviler nogen anden, er berettiget til hjælp af det offentlige, dog mod at underkaste sig de forpligtigelser, som loven herom byder.

Stk 3.

Folketinget etablerer ved lov de nødvendige institutioner og mekanismer for at føre pkt. 1 til 2 ud i livet.

§ 78

Alle børn i den undervisningspligtige alder har ret til fri undervisning i folkeskolen. Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige at lade børnene undervise i folkeskolen.

§ 79

Undervisningens indhold og praksis skal i videst muligt omfang sikre:

A. overførelse af menneskesamfundets relevante normsæt, institutioner og færdigheder fra generation til generation,

²¹ Fondets midler bruges til støtte for nyetablering af samfundsnyttige virksomheder

- B. at menneskesamfundet har kapacitet til at forandre sig i forhold til de udfordringer og muligheder det står overfor og
- C. at den kommende generation forstår sig selv som medlem af, og med et ansvar for, trivslen i menneskesamfundene, samt livets store fællesskab.

§ 80

Enhver er berettiget til på tryk, i skrift og tale at offentliggøre sine tanker, dog under ansvar for domstolene. Censur og andre forebyggende forholdsregler kan ingensinde på ny indføres.

§ 81

Stk. 1.

Borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at danne foreninger i ethvert lovligt øjemed.

Stk. 2.

Foreninger, der virker eller søger at opnå deres mål ved vold, anstiftelse af vold eller lignende strafbar påvirkning²² af anderledestænkende, bliver at opløse ved dom.

Stk. 3.

Ingen forening kan opløses ved en regeringsforanstaltning. Dog kan en forening foreløbig forbydes, men der skal da straks anlægges sag imod den til dens opløsning²³.

Stk. 4.

Sager om opløsning af politiske foreninger skal uden særlig tilladelse kunne indbringes for rigets øverste domstol.

Stk. 5.

Opløsningens retsvirkninger fastsættes nærmere ved lov.

§ 82

Borgerne har ret til uden forudgående tilladelse at samle sig ubevæbnede. Offentlige forsamlinger har politiet ret til at overvære. Forsamlinger under åben himmel kan forbydes, når der af dem kan befrygtes fare for den offentlige fred.

§ 83

Ved opløb må den væbnede magt, når den ikke angribes, kun skride ind, efter at mængden tre gange i kongens og lovens navn forgæves er opfordret til at skilles.

§ 84

Enhver våbenfør ~~mand~~ borger er forpligtiget til med sin person at bidrage til fædrelandets forsvar efter de nærmere bestemmelser, som loven foreskriver.

§ 85

Kommunernes ret til under statens tilsyn selvstændigt at styre deres anliggender ordnes ved lov²⁴.

²² Der skal således være en lov desangående jf. §2. stk. 6.

²³ Andre arter repræsenteres ved akkrediterede formyndere/ fortalere

²⁴ Bemærk at denne lov for det kommunale selvstyre skal justeres i lyset af grundlovsændringerne. Herved infiltrerer den nye forståelse af f.eks. almenvellet ned på kommunalt niveau og bliver bindende for byråd osv.'s beslutninger.

§ 86

Enhver i lovgivningen til adel, titel og rang knyttet forret er afskaffet.

§ 87

Intet len, stamhus, fideikommisgods eller andet familiefideikommis kan for fremtiden oprettes.

§ 88

For forsvarsmagten er de i §§ 71, 78 og 79 givne bestemmelser kun anvendelige med de indskrænkninger, der følger af de militære loves forskrifter.

Kapitel X

§ 90

Valgretsaldere til de kommunale råd og menighedsrådene er den for valg til folketinget til enhver tid gældende. For Færøernes og Grønlands vedkommende fastsættes valgretsaldere til de kommunale råd og menighedsrådene ved lov eller i henhold til lov.

§ 91

Islandske statsborgere, der i medfør af loven om ophævelse af dansk-islandsk forbundslov m.m. nyder lige ret med danske statsborgere, bevarer de i grundloven hjemlede rettigheder, der er knyttede til dansk indfødsret.

Kapitel XI

§ 92

Vedtager folketinget et forslag til en ny grundlovsbestemmelse, og regeringen vil fremme sagen, udskrives nyvalg til folketinget. Vedtages forslaget i uændret skikkelse af det efter valget følgende folketing, bliver det inden et halvt år efter den endelige vedtagelse at forelægge folketingsvælgerne til godkendelse eller forkastelse ved direkte afstemning. De nærmere regler for denne afstemning fastsættes ved lov. Har et flertal af de i afstemningen deltagende og mindst 40 pct. af samtlige stemmeberettigede afgivet deres stemme for folketingets beslutning, og stadfæstes denne af kongen, er den grundlov.

Kapitel XII

§ 93

Denne grundlov træder i kraft straks. Dog vedbliver den i henhold til Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1915 med ændringer af 10 september 1920 senest valgte rigsdag at bestå, indtil nyvalg har fundet sted i overensstemmelse med reglerne i Kapitel IV. Indtil nyvalg har fundet sted, forbliver de i Danmarks Riges Grundlov af 5. juni 1915 med ændringer af 10. september 1920 og af 5. juni 1953 for rigsdagen fastsatte bestemmelser i kraft. ++++ de af 1. juni 2027 fastsatte bestemmelser etc. Stk 1.

Der skal indenfor 6 måneder efter denne grundlovs vedtagelse nedsættes et Grundlovsråd, som skal sikre at denne grundlovs paragraffer og hensigter omsættes til lovgivning indenfor en 10-årig periode. Grundlovsrådet skal etableres således at det har demokratisk legitimitet, juridisk kapacitet og magt til dels at dømme folketingets beslutninger grundlovsstridige eller grundlovsutilstrækkelige, dels at påpege lovgivning som er nødvendig for at leve op til grundlovens paragraffer og hensigt.

